

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 4-50 драхма, тромесечно 13-50 драхми, годишње 54 драхми.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва:

улица Краља Петра бр. 70.

Уређује ОДБОР

БОРБЕ НА НАШЕМ ФРОНТУ

Коминичке Источних Савезничких Војска

У току 14. септембра савезничке армије задобиле су нове и значајне успехе.

Француске трупе, потпомогнуте италијанским и грчким јединицама, оствариле су на своме фронту велико напредовање, које местимиче прелази 18 километара у дубину. Отпор непријатељских заштитница и теренске тешкоће нису могле задржати полет наших трупа, које су, у току свога напредовања, заробиле нових војника и заплениле 8 топова, од којих два великог калибра, многобројне депое муниције и огроман ратни материјал.

Док су Италијани узели Крушево и смелим напредовањем дочепали се брда Чесме, највећег виса у области Кичево-Брод-Крушево, Французи су, савлађујући неуморно све врсте тешкоћа, ушли у Прибилце, Мургаш, Гопеш, Ресан, места која се налазе на западу. Између Преспанског и Охридског језера цела прва непријатељска линија пала је у наше руке. Наши одреди напредују према северу, гонећи непријатељске заштитнице. Запленили смо у Ресну велике депое муниције, животних намирница, кола и огромног материјала сваке врсте.

Српске су трупе извршиле такође врло успешне операције. Белес, очајно брањен, заузет је после озбиљне борбе у току које је заробљено много војника, међу којима и Немца.

Источније српске трупе заузеле су важан масив планине Градев, који доминира Демир Капијом, заробиле војника из 9 бугарских и једног немачког пука и заплениле три пољска топа.

И поред огромних препрека франко-грчке трупе напредују у горњем делу Струмице. Енглеске и грчке трупе, оперишући према Струмици, појачале су своје напредовање према северу и истоку и заплениле много топова.

Од почетка операција запленили смо више од 280 топова,

Свуда савезничке трупе запленају ратни материјал, који су Бугари гомилали три године у позадини и који напуштају због повлачења у неред.

Јака активност савезничких авијатичара, који туку из митраљеза и бомбардују без престанка непријатељске колоне у повлачењу и изазивају свуда неописан неред.

ПОЛОЖАЈ ЦЕНТРАЛНИХ СИЛА

Поводом савезничке победе у Шампањи

Америчко-француске трупе извршиле су прекречу, на врло пространом фронту у Шампањи, западно од Вердена, јак напад, који је већ првог дана дао одличне резултате; сем што су француске трупе продрле у непријатељске линије до шест километара у дубину, а америчке чак око 11 километара, ове су заробиле

преко 5000 непријатељских војника.

У првим извештајима о овом нападу нарочито се истиче констатација: да се операције настављају и да се развијају под врло повољним условима.

Важност овога савезничког успеха на западном фронту огромна је и у неколико од пресудног утицаја на развој ратних

догађаја уопште. По њему се може оценити страховито тежак положај наших непријатеља. Кад је Немачка била позвана да помогне својим савезницима и сачува их од евентуалних последица њихова војничког слома, она сама прима такав ударац да јој од њега пуцају ребра, и долази у незгодан положај: да ли да помогне Бугарској и Турској или да уложи свеснагеу циљу одлагања, ма и за најкраће време, своје катастрофе.

Ко је пратио досадашњи рад Немачке, он ће одмах бити на чисто, шта ће она претпоставити.

После овога пораза Немачке на западном фронту, кад је очигледно да су тамо сконцентрисане све њене снаге, јер би их иначе употребила на спасавање страховито разбијених својих савезника, не постоји никаква сумња о томе, да се и она руши, не тако нагло, али сасвим сигурно. Чак се може претпоставити, да ће се рушење од сада знатно убрзати и да се у томе могу изненадити и они, који су математички срачунали да ће рушење нешто дуже трајати.

У последње време догађаји се на свима фронтовима развијају убрзаним темпом и, што је најважније, на непоправиму штету централних сила и њихових спрежница. Ако овако потраје, у што можемо с правом веровати, нећемо дуго чекати на коначан триумф наше и савезничке ствари. Победа у Шампањи представља још један убедљив доказ, да се централне силе налазе пред катастрофом.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ, 13. — Јављају из Берлина, да је немачки посланик у Петрограду Хелферих поднео оставку.

БАЗЕЛ, 15. — Из Берлина јављају: да је канцелар примно турског принца, који је дошао да објави султанов долазак на престо. Примно је такође и Тевис пашу и Зеки пашу.

брат Крста Милановић ђак умро у Невшателу (Швајцарска) 14. августа ове године.

За навек ожаловљени и увцелени отац Милан Костић свешт. из Ријева ср прилепски окр. битовски; браћа Стеван, ђак у Француској и Методије у Водену.

— Наш мила, љубљени и никад незаборавни и непрежалећи.

† Тома А. Савић артиљеријски мајор и делегат г. Министра војног за Епир.

После прежаног запалења плућа и плућне марамице задобив тешку и опасну болест трбушни тифус, није могао преболети, већ је 16. авг. т. г. испустио своју намучену и изнурену душу у 45 година свога живота а 17 сахрањен у Јањини на новом

БЕРН, 15. — Влада републике Колумбије наименовала је за свога представника у Швајцарској Франциска Жозе Урутиа, председника сената у Колумбији, на место Баласа, који је постављен за посланика у Риму.

СТАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Незадовољство и оскудица

Шгокхолм, 15. септембра

Према поузданим информацијама у Немачкој је последњих дана стање врло очајно. У Берлину и у многим другим варошима раде ратни судови. Берлин је препун војних бегунаца, који више воле вечиту робију него одлазак на фронт. Нереди уаимају великог маха у свима већим местима. Глад и рђава жетва осећају се врло тешко у целој Немачкој.

ДОБАР УДАР

Поводом аустријске ноте

Париз, 15. септембра

Уредник листа *Еклерер де Нис* интервјуисао је г. Јонеска о аустријском предлогу за мир. Овај је одговорио, да су Силе Споразума оцениле ноту грофа Буријана овако како заслужује: »Ја налазим — рекао је даље — да Немачка због свога достојанства није хтела сама да говори. Али тврдим, да би одговор био потпуно исти и кад би она сама то питање покренула. Силе Споразума не могу да падну у замку коју им спрема кезер. Смешно је говорити о миру пре него што Немачка усвоји принципе за које се народи Споразума боре. За сваког паметног човека је јасно, да ће Немачка усвојити ове принципе онда када њена војничка сила буде уништена. На нашу срећу дан је све ближа, но што сам веровао кад сам дошао у Француску. Сјајни успеси Савезника на свима фронтовима доказују, да је чудовиште добило удар од кога се неће подићи«.

КЛОНУЛОСТ НЕМАЦА

Утицај досадашњих савезничких победа

Базел, 15. септембра

Готово сви немачки листови пишу да се дефетизам, услед успешне Фомове офанзиве, почео нагло ширити у свима немачким земљама.

»Док су наше армије — веле они — вршиле сјајну офанзиву последњег пролећа, народ је много рачунао да ће се рат коначно и успешно

завршити у јесен. Али разочарење, које је наступило, и заваљало је незадовољство и узрјуаност код масе.

Тиме је био припремљен терен анархистима, несавесним људима, као и онима који су знали шта су радили. Није могуће замислити, да здрав разум нашег народа не појми: да ситуација није много измењена и да поверље у Хинденбурга остаје као и раније. Дужност је сваког човека да у овим тешким приликама хладнокрвно посматра догађаје и помогне отаџбини«.

ЖЕЉА ЗА АЛБАНИЈОМ

Изгледи по Бугарску

Софијски лист *Зарја* донео је у броју од 20. октобра прошле године између осталог и ово:

»Бугарска као да се до сада није интересовала албанским питањем; то је једна погрешка.....

»Бугарској је неопходно да очува оно од албанске земље што јој припада по сили прошлости и заповести садашњости, као гарантацију за добру будућност, којој сви тежимо«.

Може сада врло лако да се испуни жеља *Зарје* и да бугарска западна војска оде, по заповести садашњости, право у — Албанију! Протаву тога нико од нас неће имати — ништа.

ЈЕДНО ПРОРОЧАНСТВО

Бугарска у друштву Немачке

»Русофилски« софијски *Мир* од 6. новембра 1917. године, говорећи о одговору Балфурову на повнати говор Бекстонов, између осталог напасао је и ово:

»Имајући на уму то, да ће се подржавати интереси Србије после рата, ми немамо разлога да очекујемо, да ће наша ствар .... бити призната и потпомогана не само од наших савезника, већ и од оних који су савезници наших непријатеља. Ми ћемо триумфовати... само кад триумфују и наши савезници. Пропадне ли они, и ми смо пропали. Што нам се сада праве комплименти, то је само зато што стојимо с нашим савезницима чврсто на ногама и с оружјем у руди бранимо своје. Изгубимо ли своја преимућства на бојном пољу, исти Балфур ће изјавити, да савезничке обавезе Енглеза диктују не само да

виде, тетка Милица Начић, сестре од тетка Јелисавета и Јела и брат од тетка Јован Начић, контролор железн. дирекције, зет Душан Туфекчић пуковник, снаје, кумови, и остала родбина.

— Добривоје Панић опанчар из Вел. Градишта, кадровцац 1. чете, 2. батаљона, пошта 84, борећи се да ослободи своју милу отаџбину, од немилосрдног непријатеља погинуо је у почетку операција наше сјајне победе у 23 години, не дочекавши да ослободи и пољуби своје миле сестре Александру и Веру.

Вечито ожаловљени: браћа Богољуб, Никола и Василије, у Србији сестре Александра и Вера, теча Сава, тетка Милица, снаје Љубица и Јулка као и остала родбина.

САОПШТЕЊА

— Потребно је да се још одмах јаве Делегату Министра Народне Привреде ради извесног саопштења: Јован Ж. Степановић, Јован Поп-Јањевић, Наум Н. Поповић, Добрица Павловић, учитељ, Милош Ђириловић земљорадник, Живорад Василић, земљорадник општинске деловођа и Милан Станковић на служби при овдашњој француској болници.

— Анастас Благојевић, народ. посланик извештава да је добио из Србије следећа питања и извештаје:

Костадин Савић из села Д. Накуљана ср. куршумлијски моли за извештај да ли је жив и здрав његов син Цветко Савић, полиц. стражар, кумановски одред, на

служби начелства у Кривој Паланци. Укућани су сви живи и здрави.

Милица Војводић пита је ли је жив и здрав њен муж Никола Војводић из села Трпелје, срез косанички. Укућани су сви живи и здрави.

Симона Сташевић моли за извештај да ли је жив њен муж Митар Сташевић из села Баћоглаве, п.наредник 2-2, 2 пук првог позива. Укућани су сви живи и здрави.

Станија Марковић моли за извештај: да ли је жив њен муж Ранко Марковић, редов 1-2, 2 пук, из села Чунгула (срез прокупљачки).

— Господин Чедо Јанковић судски писар и војни обвезник умољав се, да се јави одељењу службе безбедности.

— С болом у души извештавамо рођаке и позаничнике, да је наш син, односно

настоје да се примени букурешки уговор... већ да се Бугарска ослаби тако, да у будуће никад не буде у стању да узнемирава своје суседе, који су пролили толико крви борећи се на страни Енглеске».

ХЕРТЛИНГОВ ГОВОР

Комењари француске штампе

Париз, 15. септембра

Француска штампа истиче две ствари из говора канцелара Хертлинга: прво, да је канцелар био приморан признати велико незадовољство код народа и да се нагло шири, и друго, да канцелар, у моменту када тврди да се слаже са пројектом председника Вилсона, мало инсистира на питањима која се односе било на порекло рата, било на многобројне повреде учињене од стране Немачке.

Поводом овога Матен пише: Да би се утишала струја клонулости, која постепено

прелази у побуну, потребна су формална уверавања. То је од велике потребе у моменту када маршал Фош, наслоњен на своје победе, јавно објављује: »Стићи ћемо на Рајну». Али Хертлинг нема среће као Бетман. Код свих његових слушаљца постоји скептицизам и клонулост и саветују му да буде умеренији. Лист иронично пропраћа реченицу Хертлингову: »Ми смо били нападнути; наши непријатељи хтели су рат; Белгија је отпочела овај конфликт». Зашто није рекао просто: »Наш напад није успео!»?

Пти Паризијен говорећи о алузији Хертлинговој на програм председника Вилсона пише: Када Канцелар каже, да у принципу усваја основе Вилсоновог мира, он се исмејава. Председник Сједињених Држава излазио је о Алзас-Лоруну, о Белгији, о Балкану, о Русији, о трансформацији Аустрије и ослобођењу њених народа и друге идеје које Берлинска влада није хтела никада да прихвати.

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Франц. коминике

Париз, 15. септембра

У току јучерашњег дана француске су трупе оствариле ново напредовање на целом борбеном фронту и сломиле отпор Немаца који су узалуд покушали да спрече напредовање. Оне су задобиле терена између Оберива и Сент Мари-Пил. И поред многих јаких против-напада источно од Сом-Пил Французи су прешли железничку пругу код Шалеранжа, на простору од 4 километра, и напредовали више од два километра на север. У области северо-источно од Тахира, заузели су јако утврђени отпорни центар Кратеј, као и село. Источније заузели су такође Фонтен ан Дормоа. На десном крилу Французи су напредовали један километар северно од Буковила и освојили шуму Ешел де Жернеј.

Наше су трупе од јуче оствариле на извесним местима напредовање од 8 километара у дубину. У току дводневних опе-

рација заробиле су преко 10.000 војника и заплениле огроман ратни материјал.

Америч. коминике

Вашигтон, 15. септембра

Северно од Вердена прва армија наставила је своје операције. Заузета су села Шарпантри, Верри, Епинонвил и Ивоари. Америчке трупе одбиле су учестане непријатељске против-нападе, заробиле више од 8.000 војника, од којих 125 официра, и заплениле више од 100 топова, од којих 12 великог калибра, велики број рововских топова и стотине митраљеза.

Италиј. коминике

Рим, 15. септембра

Артиљеријска активност у долини Лагарине, Астиго и на неким секторима Пјаве. Северно од Лаги наша је патрола изненадила непријатељска одељења која су побегла у неред. Згубљено је неколико војника. Наша извиђачка заробила је војника у долини Орнич.

Наша су извиђачари приморали три непријатељска аероплана да се спусте у њихове линије.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

ПРИЈЕМ Г. ПАШИЋА У ПАРИЗУ

»Пти Паризијен« доноси: »Председник Министарског Савета наишао је код свију

француских државника на не-обично симпатичан пријем, како у погледу његове личности, тако и у погледу Србијиних националних тежња».

СРПСКА КЊИЖАРА

М. РИСТИВОЈЕВИЋА

Код Беле Куле — Солун

Препоручује: Д о п и с и е војничке карте и разни канцелариски материјал.

Поред осталих књига »Красни пријатељ« пун интересантног живота роман са сликама од Ги де Мопасана, у две књиге од којих је прва готова и цена јој је 4 драхме, а друга је у штампи.

»Авијада« чувени, јединствено занимљив роман из харемског живота од Пиера Лотиа, драхме 4.

»Нова женска песма« од чувеног писца Марсела Прево цена 3 драхме.

Н о в е енглеско-српски речник са изговором, од Ђ. Петроваћа у фином повезу драхма 7.

Свиано де Бержеран драх-

ми 6. Величанство драх. 3-50. Мемоари принца Лихновског драhme 2. Горски Вјенац драхми 4. Смрт Смаил Аге Ченгића фива израда драhme 3, а обична израда драhme 2. Докљиваји наредника Миладина са сликама драhme 3. О Словенији и Словенцима драхми 1-50. За кретоном драх. 1-50. На капији будућности, од А-

натола Франса драхми 1-50. Граматика од Алкалаја за француски језик драхми 5. Разговори српско француски Талиј. и енглески штампано српски драх. 1-20.

Смрт Смаил Аге Ченгића, превод на енглес. језик, др. 2. Нова колекција дописних карата са српским сликама од 8 комада Драh. 1-20.

СЛАВОЉУБ — СЛАВКО М. РАДОВИЋ

трговац са Уба

извештава своје пријатеље, пованике и ратне другове да је отворио радњу у Водени, улица Веницелос, до француске полиције.

Радња је снабдевена у лепом избору свима војничким потребама, као и већом количином вина и коњака.

Скреће пажњу војним куририма, да се у истој радњи може снабдећи свима потребама како за менаже, тако и за војнике, по најповољнијим ценама.

У исто време ставља до знања својим муштеријама да има годно место — докар за оставу и паковање ствари које курири купују у радњи и вароши. 14—15

† ГЕРАСИМ З. ПОПОВИЋ

У Александровцу, у Србији, преминуо је прота Герасим З. Поповић, народни посланик.

Пок. прота Ђ-ра био је позната и уважена личност, савестан свештеник и добар јавни радник. Био је и одличан економ и пољопривредник и служио је као прамер целом свом крају. За посланика је биран 1912. године.

Вечан му помен. Ожалошћеној породици и осталим сродницима наше искрено саучешће.

ПРИВАТНИ ИСПИТИ

Приватни испити у нашој гимназији у Солуну биће: из првог разреда 24. септембра, из другог 25., из трећег 26., из четвртог 27. и из петог разреда 28. септембра ове године.

СА НАШЕГ ФРОНТА

Српски коминике за 14. септембра

14. септембра постигнути су нови успеси. Наше трупе протерујући непријатеља налазе се на Пљачковици, код Царевог Села, код Св. Николе и северно од Велеса.

У околини Скопља виде се велики пожари.

По приближној процени запленила је до сада само Српска Војска око 160 топова, не рачунајући рововска оруђа.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Цирих, 15. — Војни догађаји на македонском фронту изазвали су озбиљну узнемиреност у Бугарској. Узручаност се повећава све више. Министарски савет од недеље држи по цело дан седнице. Тајни саветник Добровић редовно присуствује седницама. Прва седница Собора била је врло бурна. Парламент тражи тачне податке о ситуацији. Полиција задрђује кретање улицама после 9 часова у вече. Стално круже вести о министарској кризи. Говори се да ће кабинет Малинова замени неку врсту диктатуре. Очекују се крупни догађаји.

ЦИРИХ, 15. — Према једној још неповерљивој вести, у Бугарској је избила револуција и почело је озбиљно међусобно разрачунавање. Појединости се не јављају.

Париз, 15. — Догађаји на западном фронту и у Македонији имали су јаког утицаја на Румунију.

ПОВОДОМ ОСЛОБОЂЕЊА ШТИПА

Г. Саламон Меркадо Спон, трговац из Штипа, послао је преко одељења службе безбедности, да се подели српским војницима који су први ушли у Штип, као напојница 100 драхми.

Г. Барух Јаков Леви, чиновник из Штипа за исту циљ подарио је двадесет и пет драхми.

Хвала приложницима.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — Из Цариграда јављају, да је непозната личност убила Бурђијанског патријарха Кириона Рома, који је пре неколико времена отпутовао у један манастир у околини Тифлиса, да проведе лето.

ЦИРИХ. — Из Дила јављају, да ће се залажење листа »Лилер Кригсшафтунга« укинати од првог октобра под изговором да је директор опшван у Берлину.

где су биле концентрисане трупе кронпринца. Под оваквим условима наше су трупе рано изјутра извршиле јуриш и задобиле одмах све одређене им објекте.

Цирих, 15. — Орган аустријског министарства спољних послова донео је у једном свом броју овај напис: »Са нечувеном безобзирношћу захтевају Словени да крунишу своје велеиздајничко држање на бојишту и у позадини оснивањем словенских држава на северу и југу наше отаџбине. То не значи ништа мање, него национално и економско угњетавање милиона синова немачког народа, затварање Јадрана од Немаца и осуду Аустрије на немоћ која уништава. Злонамерно, подмукло и са планом раде против савеза са немачком царевином, који се савез сјајно одржао. Задржавају животне намирнице, са којима су њихови крајеви још увек богато снабдевени, те пуштају да смрт од глади са свима страхотама бесни у немачким покрајинама».

Из овога написа се лако може оценити, колико је јак покрет Словена и колико је немоћна Аустро-Угарска да спречи своје распарчавање чак и пре свршетка рата.

ИЗВЕШТАЈ

Обавештајног Бироа Срп. Цра. Крста у Солуну о исплаћеним пошиљкама по уплатама положеним код Бироа.

Овај извештај је састављен на основу добивених спискова о исплаћеним пошиљкама; оригиналне признанице још нису стигле чим стигну позваће се улагачи да их подигну:

Драгољуб Јовановић — Драги, 26867, 26. фебруара, круна 94-20.

Александар Југовић — Стани, 26866, круна 190-15.

Урош Михаиловић за Кону, 26867, круна 190-15.

Реља Бели-Марковић — Велики 26889, 24. фебруара, круна 382-05.

Исидор Раковић за Десанку, 26476, 27. фебруара, круна 474-72.

Милија Јовановић — Јелени 23183, круна 567-99.

Ант. Маринковић — Мари, 23977, 11. фебруара, круна 382-05.

Милош Стојичевић — Јулки, 25690, 24. фебруара, круна 190-15.

Танасије Гавриловић — Даринки, 25713, 1. фебруара, круна 478.

— Наставиће се —

шампа и кантама.

С поштовањем

Јово Беловић и комп.

8-10 из Јагодине

СРПСКО ТРГОВАЧКО ДРУШТВО

У БИТОЉУ

Српско Трговачко Друштво је отворило свој филијал у Битољу. Филијал је смештен у згради Солунске Банке у Битољу и обавља све банкарске, трговачке и мењачке послове. 1—10

Д-р АЛБЕРТ ГАТЕЊО

Зубни лекар с Универзитета

Цариау.

вади зубе без болова, 18 година искуства. Савршен рад знатних зуба за 4—5 дана.

Улица Егнатија бр. 339.

14—15

Одговорни уредник:

Алекса Грковић

Штампарница »Велика Србија«